

Asia: VN/5061/2021

Aikuislukioliitto ry:n lausunto lukiokoulutuksen laatustrategian luonnoksesta

Yhdistyksemme kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta lukiokoulutuksen laatustrategiaksi sekä myös pääsystä osallistumaan lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuusohjelman 2021-2022 seurantaryhmän työhön.

On hyvä, että koulutuksen järjestäjät saavat toteuttamansa laatutyön tueksi kansallisen strategian, jonka avulla lukiokoulutuksen laadunhallinnalle ja sen johtamiselle voidaan määrittää yhdensuuntaiset periaatteet ja suuntaviivat. Kansallista ohjeistusta tarvitaan, koska valtaosalla koulutuksen järjestäjistä ei vielä ole käytössään yhtenäisiä laadunhallinnan järjestelmiä tai tarvittavaa osaamista itsearviointien toteuttamiseen. Laatustrategia on koulutuksen järjestäjille tarpeellinen myös niiden pyrkiessä osaltaan vastaamaan lähivuosien merkittäviin koulutuksen kehittämishaasteisiin.

Esitelty luonnos on tasapainoinen kokonaisuus. Se tarjoaa paikallisesti tehtävään laatutyöhön selkeän viitekehyksen ja hyödyllisiä työkaluja. Luonnoksessa kuvatut laadunhallinnan periaatteet ja käytänteet sekä tekstin liitteessä esitetyt indikaattorit voivat tukea erityisesti koulutuksen järjestäjiä, jotka ovat aloittamassa omaa laatutyötään.

Luonnoksen pohjalta valmistettavan laatustrategian voi odottaa yhtenäistävän jatkossa koulutuksen järjestäjien laadunhallinnan käytäntöjä ja myös lisäävän maamme lukioiden keskinäistä yhteistyötä laadunhallinnassa, esim. tehokkaamman vertaisarvioinnin muodossa. Tämän voi odottaa parantavan sekä maamme lukiokoulutuksen laatua että koulutuksen järjestäjien valmiuksia oman toimintansa pitkäjänteiseen arviointiin ja kehittämiseen, strategialle esitettyjen tavoitteiden mukaisesti.

Pidämme hyvänä sitä, että laatustrategia on laadittu riittävän väljäksi, jotta maamme erikokoiset ja myös eri vaiheissa laatutyötään olevat lukiokoulutuksen järjestäjät voivat valita itselleen sopivimmat käytänteet ja mittarit toimintansa arviointiin ja kehittämiseen. Siksi on myös hyvä, ettei strategiassa esitetä otettavaksi kansallisesti käyttöön mitään yksittäistä laadunhallintajärjestelmää, vaan paikallisen tason ratkaisut laadunhallinnassa voidaan tehdä tarkoitukseen sopivasti.

Paikallisen laatutyön tueksi tarvitaan luonnoksessa esiteltyjen yleisempien näkökulmien ohella myös konkreettisia työkaluja fokusoimaan toimintaa. Strategiaan ei ymmärrettävästi ole haluttu sisällyttää koulutuksen järjestäjiä velvoittavia kansallisia laatukriteerejä tai -mittareita. Näistä laadittu ehdotus voisi kuitenkin auttaa olennaisesti nopeuttamaan laatujohtamismenetelmien käyttöönottoa lukioissa ja yhtenäistämään menettelyjä koulutuksen järjestäjien välillä.

Opiskelijan oppimisen ja osaamisen vahvistamisen sekä lukioyhteisön hyvinvoinnin nostaminen nyt esitellyn strategian keskiöön on hyvä ratkaisu. Näin teksti ohjaa koulutuksen järjestäjien paikallisesti toteuttamaa laatutyötä oikeaan suuntaan ja auttaa mielestämme myös priorisoimaan koulutuksen järjestäjien toiminnan arviointia oikealla tavalla.

Tekstissä kuvatut laatutekijät – laadukas oppiminen, arviointi ja osallisuus, kehittyvä toimintakulttuuri, lukiokoulutuksen saavutettavuus – on valittu hyvin. Niiden avaamat laadunhallinnan näkökulmat ovat koulutuksen järjestäjille hyödyllisiä määriteltäessä paikallisesti asetettavia laatutavoitteita. Esitellyt laatutekijät soveltuvat myös hyvin tekstissä esitetyn laadunhallinnan vision toteuttamiseen.

Toimintaympäristön kuvaus esittelee maamme koulutusjärjestelmään ja oppilaitoksiin lähivuosina kohdistuvat merkittävät muutoshasteet selkeästi ja kattavasti. Kuvaus auttaa koulutuksen järjestäjiä suuntaamaan oikein omaa strategiatyötään, valmistauduttaessa kohtaamaan tulevat haasteet esim. digitalisaation avulla.

On hyvä, että visiossa määritelty aika laadunhallinnan menetelmien käyttöön ottoon ja yhtenäistämiseen ulottuu vuoteen 2030. Väliaikana viranomaistahoilta saataneen runsaasti laadunhallintaan liittyvää ohjeistusta ja myös tarkennuksia nyt esiteltyyn strategiaan, mahdollisesti myös ehdotuksia siihen vielä sisällyttämistä laatukriteereistä.

Laatutyön tueksi koulutuksen järjestäjät tarvitsevat strategian lisäksi myös riittävän resurssin. Tekstissä esitetty hankerahoitus on hyödyllinen käynnistettäessä laatutyötä ja kehitettäessä laadunhallinnan prosesseja mutta toiminnan arvioinnin kehittämiseen tarvitaan resurssia myös alkuvaiheen jälkeen sen varmistamiseksi, ettei laadunhallinta jää irralliseksi lisätehtäväksi, vaan muodostuu kiinteäksi osaksi lukiokoulutuksen johtamista, oppilaitoksissa tehtävää työtä sekä koulutuksen arvioinnin ja kehittämisen kokonaisuutta.

Laadunhallinnan järjestelmien ylläpitäminen ja kehittäminen tuottaa väistämättä lisää pysyvää työtä koulutuksen järjestäjille, vaikka laatutyö tuo onnistuessaan koulutuksen järjestäjille myös selviä toiminnallisia ja taloudellisia hyötyjä.

Helsingissä, 28.9.2022

Mauri Ronimus

Puheenjohtaja

Aikuislukoliitto ry